

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การเสนอผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ มีสาระสำคัญซึ่งจะได้นำเสนอตามลำดับดังนี้คือ วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ
  - 1.1 ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ

จำนวน 22 คน

1.2 นายกสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 18 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

2.1 แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง (Structured interview) มี 2 ชุด ใช้กับประชากรแต่ละกลุ่ม แบบสัมภาษณ์ทั้ง 2 ชุด แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ตอนที่ 3 ปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2.2 แบบศึกษาเอกสาร เป็นการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ประกอบด้วย แผนปฏิบัติการประจำปี ปฏิทินปฏิบัติงาน แผนภูมิการจัดองค์การ และบันทึกการประชุม โดยใช้แบบบันทึกรายละเอียดของเอกสารตาม ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ประชากรทั้ง 2 กลุ่ม ด้วยตนเอง ตลอดจนศึกษา เอกสารต่างๆอันได้แก่ แผนปฏิบัติการประจำปี ปฏิทินปฏิบัติงาน แผนภูมิการจัดองค์การ และ บันทึกการประชุม โดยใช้แบบบันทึกรายละเอียดของเอกสารตาม ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการแจกแจงความถี่ และคำนวณค่าร้อยละ แล้วจึงนำเสนอเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

ข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดหมวดหมู่ แล้วจึงนำเสนอเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยจะดำเนินการเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 สรุปสภาพของผู้บริหารโรงเรียน และสภาพของนายกสมาคม
ผู้ปกครองและครู

ตอนที่ 2 สรุปสภาพการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ตอนที่ 3 สรุปปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ตอนที่ 1 สภาพของผู้บริหารโรงเรียน มีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ตำแหน่ง ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่มีตำแหน่งเป็น
ผู้อำนวยการโรงเรียน
2. เพศ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่เป็นเพศชาย
3. อายุ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่จะมีอายุมากกว่า 50 ปี
4. วุฒิการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่มีวุฒิการศึกษาใน
ระดับปริญญาตรี
5. ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง ผู้บริหารส่วนใหญ่มีประสบการณ์ใน
การบริหารระหว่าง 1 - 5 ปี และระหว่าง 11 - 15 ปี เท่ากัน
6. ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งในโรงเรียนปัจจุบัน ผู้บริหารโรงเรียน
ส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งระหว่าง 1 - 4 ปี

สถานภาพของนายกสมาคมผู้ปกครองและครู มีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. เพศ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย
2. อายุ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง 51 - 60 ปี
3. ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีระยะเวลาดำรงตำแหน่งระหว่าง 6 - 10 ปี
4. วุฒิการศึกษา ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่จะมีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี
5. อาชีพ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจส่วนตัว

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
  - 1.1 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน รับผิดชอบโดยคณะกรรมการงานโรงเรียนกับชุมชน มีการสำรวจชุมชนด้วยการสอบถามข้อมูลจากนักเรียนและผู้ปกครอง ซึ่งชุมชนมีส่วนร่วมวางแผนงานโดยการทำข้อมูลพื้นฐานและเสนอปัญหาของชุมชนซึ่งข้อมูลที่ได้ จะนำมาศึกษาหาแนวทางในการประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
  - 1.2 วัตถุประสงค์ ในการดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน คือ เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กำหนดการปฏิบัติงานในรูปแบบของปฏิทินปฏิบัติงาน และโครงการต่างๆส่วนใหญ่ดำเนินการไปตามกำหนดการที่ได้วางแผนไว้
2. การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน
  - 2.1 ด้านวิชาการ โรงเรียนจะเน้นเรื่องการพัฒนาคุณภาพของครูอาจารย์
  - 2.2 ด้านคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนจะเน้นการจัดประกวด สาธิต

และให้การอบรมด้านคุณธรรมจริยธรรม

2.3 ด้านกีฬา โรงเรียนจะส่งเสริมการแข่งขันกีฬาทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

เกียรติประวัติของโรงเรียนด้านต่าง ๆ นั้น ครู อาจารย์ผู้รับผิดชอบแต่ละกิจกรรมจะเป็นผู้รวบรวมผลงานเอาไว้ และชุมชนจะมีส่วนช่วยด้วยการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ และงบประมาณ โดยเน้นการให้ความสำคัญสนับสนุนด้านกีฬา

3. การให้บริการชุมชน

3.1 บริการด้านข่าวสาร โดยการแจ้งข่าวสารในหนังสือหรือวารสารประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน

3.2 บริการส่งเสริมสุขภาพอนามัย โดยการถ่ายทอดความรู้ด้านส่งเสริมสุขภาพอนามัยกับนักเรียนผ่านใบสู่ชุมชน

3.3 บริการส่งเสริมอาชีพ โดยการจัดนิทรรศการ การประกวด และการแสดงผลงานทางวิชาชีพ โดยเชิญชุมชนเข้าร่วมชม

3.4 บริการกิจกรรมนันทนาการ โดยการส่งการแสดงของโรงเรียนไปร่วมกิจกรรมต่างๆของชุมชน

3.5 บริการอาคารสถานที่ และวัสดุ ครุภัณฑ์ โดยการอนุญาตให้ชุมชนได้ใช้สถานที่ของโรงเรียนเพื่อการจัดกิจกรรมต่างๆของชุมชน

3.6 บริการความรู้ทางวิชาการ โดยการเปิดโอกาสให้ชุมชนใช้ห้องสมุดของโรงเรียนเพื่อการศึกษาค้นคว้า

บริการข่าวสาร บริการส่งเสริมสุขภาพอนามัย และบริการทางวิชาการ ชุมชนจะได้รับบริการในรูปแบบของเอกสารเผยแพร่ความรู้ต่างๆ

4. การเป็นผู้นำ และให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน

4.1 โรงเรียนมีคณะทำงานร่วมกันพิจารณาจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อ

พัฒนาชุมชน โดยชุมชนจะมีส่วนสนับสนุนด้วยวัสดุ อุปกรณ์ และแรงงาน

4.2 การให้ความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น โรงเรียน จะสนับสนุนในด้านแรงงาน

5. การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน

5.1 โรงเรียนได้ก่อตั้งสมาคมผู้ปกครองและครูขึ้นมา เพื่อช่วยสนับสนุนภารกิจของโรงเรียน ซึ่งความสนับสนุนที่โรงเรียนได้รับจะเป็นเรื่องทุนการศึกษาสำหรับนักเรียน

5.2 องค์กรสำคัญในชุมชนที่มีส่วนสนับสนุนภารกิจของโรงเรียน คือ กลุ่มพ่อค้า ประชาชน โดยได้ให้ความสนับสนุนด้านทุนทรัพย์ และวัสดุครุภัณฑ์

5.3 การได้รับความสนับสนุนจากชุมชนในด้านวิชาการ โดยมีวิทยากรมาให้ความรู้ในโรงเรียน และนักเรียนสามารถเข้าศึกษาค้นคว้าในแหล่งวิชาการของชุมชน

5.4 การได้รับความสนับสนุนจากชุมชนในด้านทุนทรัพย์ และวัสดุ อุปกรณ์ โดยชุมชนสนับสนุนทุนการศึกษากับนักเรียน

5.5 การได้รับความสนับสนุนจากชุมชนในด้านบริการ โดยชุมชนสนับสนุนแรงงาน และอำนวยความสะดวกต่างๆให้โรงเรียน

6. การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีหัวหน้างานโรงเรียนกับชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบ โดยการสอบถามข้อมูลจากบุคลากรในโรงเรียนและชุมชน ซึ่งผลจากการประเมินจะได้นำมาปรับปรุงแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ตอนที่ 3 ปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาการวางแผนงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนคือ ผู้รับผิดชอบในการวางแผน ไม่มีความชำนาญในการเขียนแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. ปัญหาการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียนคือ การขาดวัสดุ ครุภัณฑ์ในการประชาสัมพันธ์ และชุมชนเห็นว่าการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียนเป็นกิจการภายในโรงเรียนเอง
3. ปัญหาการให้บริการชุมชน คือ ครู อาจารย์มีภาระกิจงานโรงเรียนมากและปัญหาเรื่องที่พักผู้เข้ามาใช้บริการทาลายสาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน ตลอดจนปัญหาที่ชุมชนไม่ค่อยได้รับทราบข่าวสารให้บริการของโรงเรียน
4. ปัญหาการเป็นผู้นำ และให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนคือ ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน และปัญหาการขาดงบประมาณ และวัสดุครุภัณฑ์
5. ปัญหาการได้รับความสนับสนุนจากชุมชน คือ ชุมชนมีสภาพทางเศรษฐกิจไม่ดี
6. ปัญหาการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน คือ การประเมินผลมีความล่าช้า

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ มีประเด็นสำคัญที่ จะนำมาอภิปราย ดังต่อไปนี้

1. การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

จะพบว่าขั้นตอนดำเนินงาน ก่อนที่จะมีการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จะมีขั้นตอนสำคัญที่มองข้ามไปไม่ได้คือ การดำเนินการสำรวจชุมชน ทั้งนี้เป็นที่ทราบกันอยู่แล้วว่า ก่อนมีการดำเนินโครงการใดๆนั้นจะต้องมีการกำหนดแผนการดำเนินงาน หรือการวางแผนงานขึ้นเพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้ปฏิบัติจะได้ยึดเป็นแนวสำหรับการดำเนินงาน ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง และการที่ผู้ทำหน้าที่วางแผนงานจะสามารถวางแผนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และชัดเจน ผู้วางแผนจะต้องมีข้อมูลต่างๆมาประกอบอย่างสมบูรณ์ ซึ่งข้อมูลที่กล่าวมานี้ก็จะได้มาจากการสำรวจชุมชนนั่นเอง ยิ่งได้มีการสำรวจชุมชนให้ละเอียดรอบคอบ และครอบคลุมเพียงใดก็จะยิ่งทำให้ได้ทราบข้อมูลที่แท้จริงที่เป็นอยู่ในชุมชน ส่งผลให้การวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีความสมบูรณ์ เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นเพียงนั้น สามารถดำเนินการพัฒนาและแก้ไขปัญหาต่างๆของชุมชนได้อย่างตรงจุด ซึ่งสอดคล้องกับ สุพิชญา ชีระกุล (2521) ที่กล่าวว่า "การทราบสภาพข้อเท็จจริงที่มีอยู่ในชุมชนนั้นๆ การหยั่งรู้มากขึ้นเท่าไรโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการดำเนินงานก็มีมากขึ้นเท่านั้น" และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้สัมภาษณ์ระบุว่าส่วนใหญ่จะสำรวจชุมชนโดยการสอบถามจากนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าข้อมูลที่ได้ อาจไม่มีความสมบูรณ์เท่าที่ควร เนื่องจากนักเรียนและผู้ปกครองบางคนอาจไม่รู้จักชุมชนของตนเองดีพอ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากหลายประการ เช่น การเพิกเฉยถิ่นฐานเข้ามาในชุมชน จึงเห็นเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่ผู้บริหารควรเห็นความสำคัญในจุดนี้ แล้วแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการสำรวจชุมชนโดยการออกพื้นที่อย่างจริงจัง แม้ต้องใช้งบประมาณ เวลา และบุคลากรมากก็จริง แต่เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลแล้ว ยังพอมีวิธีที่จะทำให้การสำรวจชุมชนสามารถทำได้รวดเร็วขึ้น ตรงประเด็นขึ้นก็โดยการร่วมกันกำหนดกรอบในการสำรวจชุมชนให้ครอบคลุมไว้ล่วงหน้า โดยระบุเป้าหมายที่จะสำรวจให้ชัดเจน ดังนั้นในการสำรวจชุมชนนั้น ควรจะต้องดำเนินการสำรวจให้ครอบคลุม และละเอียดเพียงพอ ฉะนั้นก่อนการสำรวจชุมชน ผู้ดำเนินการควรได้กำหนดเป็นกรอบในการ

สาระว่าว่ามีรายละเอียดเรื่องใดบ้าง พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ (2532) ได้แนะนำว่า "เพื่อทำการดำเนินการเป็นไปอย่างรอบคอบและแจ่มชัด ควรเริ่มจากสภาพข้อเท็จจริงที่มีอยู่ในชุมชนนั้นๆ รู้สภาพความเป็นอยู่ ตลอดจนสภาพการณ์ของคน ทรัพยากร และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น รวมถึงรายละเอียดต่างๆด้านสังคม เศรษฐกิจ" และข้อมูลที่ได้จากการสำรวจนี้ ควรต้องมีการนำไปวิเคราะห์ และนำไปใช้ประโยชน์อย่างแท้จริง เพราะหากมีการดำเนินการสำรวจชุมชนเพียงเพื่อให้ได้ชื่อว่าทำงานครบตามกระบวนการ แล้วเพียงนำข้อมูลนั้นบันทึกไว้ในระบบข้อมูลของโรงเรียนเท่านั้นโดยไม่ได้นำข้อมูลดังกล่าวไปวิเคราะห์ และใช้ประโยชน์อย่างจริงจัง ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจชุมชนนั้นก็จะไม่เกิดประโยชน์ใดๆทั้งต่อโรงเรียนเอง และชุมชน ฉะนั้น เพื่อให้ได้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า คู่กับงบประมาณ และเวลาที่เสียไป และก่อให้เกิดผลดีทั้งต่อโรงเรียนและชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ผู้ดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จึงต้องนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจชุมชนไปวิเคราะห์รายละเอียด แล้วนำข้อมูลนั้นๆไปใช้ก็จะเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง ทั้งต่อโรงเรียน และชุมชนทั้งนี้จึงสอดคล้องกับความมุ่งหมายสำคัญของการสำรวจชุมชนที่ วิไล ตั้งตรงสมคิด (2528) ที่กล่าวว่า "เพื่อต้องการทราบความต้องการต่างๆของชุมชนเพื่อจะได้หาทางสนองความต้องการให้กับชุมชน"และ สุพิชญา ชีระกุล (2521) ที่กล่าวว่า "เพื่อต้องการทราบแหล่งวัสดุ และบุคลากรที่สามารถอำนวยความสะดวกต่อโรงเรียนได้" เมื่อข้อมูลที่ได้จากการสำรวจชุมชนมีความถูกต้องสมบูรณ์ สามารถนำมาวิเคราะห์และนำไปใช้ในการวางแผนงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แล้วก่อให้เกิดผลในทางที่ดี มีประโยชน์กับทั้งสองฝ่าย ย่อมส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนดีขึ้น และเมื่อนั้นชุมชนก็จะหันมาให้ความร่วมมือสนับสนุนโรงเรียนมากขึ้น เพราะชุมชนเริ่มเข้าใจบทบาทของโรงเรียน เห็นประโยชน์ของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สุวัฒน์ มุทชเมธา (2524) กล่าวว่าในตอนหนึ่งว่า "ประชาชนยอมรับว่าสถานศึกษาหรือโรงเรียนเป็นสถาบันสำคัญของชุมชน เป็นสิ่งมีค่าของทุกคนช่วยทำการ เป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น ดังนั้นประชาชนในชุมชนย่อมมีความรู้สึกร่วมกันในการ เป็นเจ้าของโรงเรียน ยินดีจะให้ความร่วมมือในการช่วย

เหลือโรงเรียน"

มีข้อนำสังเกตุว่า หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ส่วนมากแล้วโรงเรียนจะตั้งหน่วยงานขึ้นมาโดยเฉพาะ เรียกว่าคณะกรรมการงานโรงเรียนกับชุมชน จากการสัมภาษณ์และการศึกษาเอกสารทำให้ได้ทราบว่าคณะกรรมการงานโรงเรียนกับชุมชนทั้งหมดของแต่ละโรงเรียน แต่งตั้งจากครูอาจารย์ของโรงเรียนนั้นๆทั้งสิ้น ไม่มีคณะกรรมการงานโรงเรียนกับชุมชนชุดใดเลยที่จะมีตัวแทนของชุมชน เข้าไปร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย แต่ถ้าหากเป็นคณะกรรมการงานเฉพาะกิจ เช่น งานชุมนุมศิษย์เก่า หรืองานหาทุนของสมาคมผู้ปกครองและครู เป็นต้น จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการร่วมกันทั้งจากโรงเรียนและชุมชน ผู้วิจัยเห็นว่าคณะกรรมการงานโรงเรียนกับชุมชนซึ่งเป็นคณะกรรมการชุดสำคัญที่ต้องดำเนินงานเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับโรงเรียนและชุมชน ควรจะได้เชิญตัวแทนของชุมชนที่มีความรู้ ความสามารถ มีความเสียสละ เป็นผู้กว้างขวางในชุมชน เข้าร่วมเป็นกรรมการงานโรงเรียนกับชุมชนด้วย ทั้งนี้เพราะหากกรรมการชุดดังกล่าวมีเฉพาะครูอาจารย์ในโรงเรียนเป็นกรรมการ การกำหนดแผนการดำเนินงานใดๆโดยเฉพาะการดำเนินงานที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในชุมชน อาจไม่ได้รับความร่วมมือจากชุมชน หรือแผนงานอาจไม่ตรงกับความต้องการของชุมชน ฉะนั้นควรเชิญตัวแทนของชุมชนร่วมเป็นกรรมการชุดดังกล่าวด้วย เพื่อให้การดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีผลดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ยนต์ ชุมจิต (2528) ที่ระบุว่า "จัดให้มีการรวมการศึกษาของโรงเรียน โดยเชิญประชาชนที่มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการศึกษา มาเป็นกรรมการ" และถ้ามีตัวแทนชุมชนมาร่วมเป็นกรรมการชุดดังกล่าว จะทำให้โรงเรียนทำงานได้สมบูรณ์ขึ้น และจะทำให้ชุมชนได้รับรู้และเข้าใจงานของโรงเรียนดีขึ้น และจะได้รับความร่วมมือจากชุมชนตามมา ดังที่ ยนต์ ชุมจิต (2528) กล่าวเพิ่มเติมว่า "ความร่วมมือของประชาชนมีความสำคัญยิ่งต่องานของโรงเรียน กล่าวคืองานต่างๆของโรงเรียนจะดำเนินไปด้วยดี และมีความสมบูรณ์ขึ้นหากได้รับความร่วมมือจากชุมชน ฉะนั้นจึงควรให้ประชาชนได้มีส่วนรู้เห็นการดำเนินงานต่างๆของโรงเรียนด้วย"

2. การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน

การที่โรงเรียนดำเนินการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียนทางด้านวิชาการโดยการเริ่มจากการจัดอบรมพัฒนาคุณภาพของครูอาจารย์นั้น นับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องและสอดคล้องกับ กิติมา ปริดีติลล (2532) ที่กล่าวถึงการพัฒนาครูอาจารย์ว่า "ควรส่งเสริมผู้ร่วมงานให้ปรับปรุงตนเองทางด้านวิชาการ" และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับภิญโญ สาธร (2519) ที่เสนอว่า "ควรส่งครูไปรวมอบรมที่คุรุสภา วิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือหน่วยงานอื่นเมื่อเขาจัดขึ้นเป็นครั้งคราว เป็นการเปิดโอกาสให้ครูได้เปิดหูเปิดตา เห็นโลกกว้าง แทนที่จะเห็นแต่โรงเรียนของตนเพียงอย่างเดียว" ซึ่งเมื่อหากครูได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการอบรมสั่งสอนอย่างดีแล้ว ก็จะนำเอาวิชาความรู้ที่ตนมีอยู่ถ่ายทอดไปยังนักเรียนให้ได้รับความรู้ตามไปด้วย และนอกจากนี้นักเรียนก็มีโอกาสได้แสดงออกด้านความรู้ความสามารถด้านวิชาการของตน จากการที่โรงเรียนได้เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันความรู้ความสามารถเชิงวิชาการ

ประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการรวบรวมเกียรติประวัติและผลงานต่างๆจากการสัมภาษณ์ได้พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่จะหาครูอาจารย์ที่รับผิดชอบกิจกรรมแต่ละด้านเป็นผู้รวบรวมผลงานเอาไว้ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเกียรติประวัติ และผลงานต่างๆของโรงเรียนไม่ว่าหน่วยงานใด จะได้รับมาทั้งครู อาจารย์ นักเรียน และโรงเรียน ควรจะได้มีหน่วยงานกลางทำหน้าที่รวบรวมผลงานของโรงเรียนเอาไว้ เพื่อเป็นศูนย์กลางเก็บรวบรวมผลงานต่างๆของโรงเรียน ซึ่งจะเกิดความสะดวก รวดเร็วในการนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ประโยชน์ในโอกาสต่างๆ

และข้อสังเกตที่น่าสนใจเป็นห่วงว่า อุปสรรคที่ทำให้การสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียนไม่ประสบผลเท่าที่ควร โดยจะเป็นการดำเนินงานโดยลำพังของโรงเรียน โดยที่ชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องด้วย นั่นคือ ความเข้าใจของประชาชนในชุมชนที่เข้าใจว่าการสร้าง และเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียนนั้นเป็นเรื่องภายในของโรงเรียนเอง หากประชาชนในชุมชนมีทัศนคติดังกล่าว การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนก็ล้ม

เหลวโดยสิ้นเชิง เพราะหากประชาชนในชุมชนเข้าใจว่าเป็นเรื่องที่โรงเรียนต้องดำเนินการเอง ก็จะส่งผลให้การดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในด้านอื่นประสบความสำเร็จตามไปด้วย ฉะนั้นโรงเรียนจะต้องดำเนินการทุกวิถีทางให้ชุมชนเห็นว่าโรงเรียนเป็นของชุมชน ชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ดังที่ พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ (2532) กล่าวไว้ว่า "ในฐานะที่โรงเรียนเป็นสถาบันการศึกษาของชุมชน โรงเรียนต้องสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ทำให้ชุมชนเข้าใจโรงเรียน และให้ความร่วมมือสนับสนุนโรงเรียน" การเปลี่ยนแปลงทัศนคติดังกล่าวของชุมชน โรงเรียนจะต้องทำให้ชุมชนรู้สึกว่ามีชื่อเสียงและเกียรติประวัติของโรงเรียน ก็คือชื่อเสียงและเกียรติประวัติของชุมชนเช่นกัน หากชื่อเสียงและเกียรติประวัติของโรงเรียนเสื่อมเสีย ชื่อเสียงและเกียรติประวัติของชุมชนก็จะพลอยเสื่อมเสียไปด้วย และถ้าเมื่อใดโรงเรียนมีเรื่องเสื่อมเสียชื่อเสียง ประชาชนในชุมชนก็จะไม่ให้ความช่วยเหลือต่อโรงเรียน

วิธีหนึ่งที่จะทำให้ชุมชนไม่เข้าใจคิดว่าการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียนเป็นหน้าที่ของโรงเรียนเท่านั้น นอกจากความพยายามทำให้ชุมชนเข้าใจว่าโรงเรียนเป็นของชุมชน ชื่อเสียงเกียรติประวัติของโรงเรียน คือชื่อเสียงเกียรติประวัติของชุมชนแล้ว อีกวิธีการหนึ่งคือ จะต้องมีการประชาสัมพันธ์ที่ดีและต่อเนื่อง "เพราะการประชาสัมพันธ์จะทำให้ประชาชนได้ทราบข่าวสารเรื่องราวและกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน ประชาชนได้เข้าใจการทำงานของโรงเรียน เห็นประโยชน์และคุณค่าของโรงเรียนต่อนักเรียนและชุมชน ประชาชนก็จะได้นำความร่วมมือสนับสนุนโรงเรียนในด้านต่างๆ" (สุวัฒน์ มุททเมธา , 2524)

3. การให้บริการชุมชน

โรงเรียนได้จัดทำบริการชุมชนในด้านต่างๆทุกด้าน แต่ที่เน้นเป็นพิเศษ คือการให้บริการด้านอาคารสถานที่ ทั้งนี้คงเป็นเพราะว่าโรงเรียนมีอาคารสถานที่พร้อมอยู่แล้ว รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ในการกระจายเสียง ซึ่งโรงเรียนก็ได้ซื้ออย่างคุ้มค่า โดยนอกจากจะใช้งานเวลาราชการปกติแล้ว ยังให้บริการชุมชนอีกด้วย ซึ่งนับว่าเป็นวิธีการดึงชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียนด้วย

การอนุญาตให้ชุมชนเข้ามาใช้อาคารสถานที่ดังกล่าว ซึ่ง ปรีชา คัมภีรบรรณ (2529) ได้สนับสนุนให้ใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียน "เป็นศูนย์ดำเนินงานของทางราชการ โรงเรียนที่กระจายอยู่ในท้องถิ่นต่างๆเป็นจำนวนมาก ควรจะให้ใช้อาคารต่างๆเป็นที่ทำงานของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับประชาชนเพื่อไม่ให้เกิดความสูญเปล่าของอาคารเหล่านั้น" และ อุทัยธรรมเตโช (2531) ยังได้กล่าวถึง การบริการที่โรงเรียนอาจจัดให้กับชุมชน คือ "เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ใช้อาคารสถานที่และสิ่งของโรงเรียนได้ตามสมควร" เพราะอาคารสถานที่ของโรงเรียนเหล่านี้ โรงเรียนได้มาจากเงินภาษีของประชาชน ฉะนั้นประชาชนควรมีสิทธิเป็นเจ้าของและมีสิทธิใช้ได้ สมดังที่ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2534) กล่าวไว้ว่า "โรงเรียนอาศัยภาษี และการสนับสนุนจากประชาชน" และ ยนต์ ชุ่มจิต (2528) ได้กล่าวไว้ว่า "โรงเรียนสร้างขึ้นจากภาษีอากรของประชาชน ผู้บริหารและครูอาจารย์ต้องตระหนักอยู่เสมอว่าโรงเรียนเป็นของประชาชน" ฉะนั้นการที่โรงเรียนอนุญาตให้ชุมชนเข้ามาใช้อาคารสถานที่ตลอดจน วัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน นับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมแล้ว แต่ทั้งนี้ต้องระวังมิให้ชุมชนทำลายทรัพย์สินของโรงเรียนซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วและตรงกับงานวิจัยของ สุพัตรา สุมันมหาอุดม (2534) ที่วิจัยเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนมัธยมศึกษาในสวนกลางพบว่า อาคารสถานที่ในการให้บริการชุมชนทรุดโทรม หรือถูกทำลาย ประเด็นที่น่าสนใจอีกประการนั้นคือ การจัดการบริการใดๆให้กับชุมชนก็ตาม ควรต้องมีการสำรวจความต้องการของชุมชน แล้ววางแผนจัดโครงการอย่างชัดเจน และควรต้องมีการประสานงานอย่างใกล้ชิดกับชุมชน เพราะหากโรงเรียนจัดการให้บริการให้ชุมชนโดยไม่มี การสำรวจความต้องการที่แท้จริงของชุมชนก่อนชุมชนอาจไม่สนใจไม่ยอมไปรับบริการจากโรงเรียน ทำให้เกิดความสูญเปล่าทั้ง งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และเวลา ดังที่ สิริ เทศประสิทธิ์ (2529) ได้กล่าวถึงการให้บริการชุมชนว่า "จะต้องเป็นการให้บริการโดยมีแผนงานหรือโครงการประสานงานกับชุมชนอย่างชัดเจน มิฉะนั้นจะให้บริการอะไร เมื่อใดก็จัดให้ การให้บริการโดยไม่มีแผนงาน หรือโครงการจะทำให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดีอย่างแน่นอน" ดังนั้นหาก

โรงเรียนจะจัดบริการใดๆให้กับชุมชน จึงควรต้องสำรวจให้แน่ชัดก่อนว่าบริการนั้นๆเป็นความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

4. การเป็นผู้นำ และให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน

จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ได้พบประเด็นที่น่าสนใจคือ โรงเรียนมีโครงการที่จะพัฒนาชุมชนอย่างเด่นชัด แต่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนน้อยมาก เป็นการดำเนินการเองของโรงเรียนตลอดจนหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องเท่านั้น ถ้าหากปล่อยให้เป็นอย่างนี้ต่อไปจะทำให้โรงเรียนกับชุมชนยิ่งห่างเหินกัน ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดังนั้นโรงเรียนตลอดจนผู้นำในชุมชนจึงควรต้องรวมกันพยายามทำให้ประชาชนในชุมชนมีความเข้าใจในบทบาทของชุมชนที่มีต่อโรงเรียน โดยเฉพาะบทบาทที่ว่า "ชุมชนมีบทบาทและความสำคัญต่อโรงเรียน ในการที่โรงเรียนจะพัฒนาปรับปรุงกระสวนชีวิต และความเป็นอยู่ของชุมชน " และ " ชุมชนมีบทบาทและความสำคัญต่อโรงเรียน อันที่โรงเรียนจะพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่องกันไป เพื่อชีวิตที่ดีของผู้เรียนและชุมชน" (สุวัฒน์ มุทเมธา , 2524) แล้วหันมาให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการพัฒนาชุมชน

มีข้อน่าสังเกตว่าการพัฒนาชุมชนนั้น มักจะมองกันว่าเป็นการพัฒนาวัตถุสิ่งของ ซึ่งหากการพัฒนาวัตถุสิ่งของ เช่นพัฒนาวัด , การขุดลอกคูคลอง , ฯลฯ จำเป็นจะต้องใช้งบประมาณ บุคลากร และเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งนั้นเรื่องของเวลาเป็นข้อจำกัดสำคัญ ที่ทำให้ชุมชนไม่สามารถมาร่วมกิจกรรมพัฒนา กับโรงเรียนได้ เนื่องจากภาระที่ต้องประกอบอาชีพ ฉะนั้นควรมองไปยังรูปแบบการพัฒนาอย่างอื่นที่ชุมชนไม่ต้องเสียเวลา เช่นการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยการให้นักเรียนเป็นสื่อกลาง เพราะนักเรียนเองก็เป็นสมาชิกของชุมชนอยู่แล้ว สิ่งที่โรงเรียนปลูกฝังให้กับนักเรียน นักเรียนก็จะนำไปใช้ในชีวิตจริง นำไปถ่ายทอดให้กับบุคคลในครอบครัว นับได้ว่าเป็นการพัฒนาชุมชนอีกทางหนึ่ง โดยใช้ทรัพยากรในชุมชน คือ นักเรียนเป็นสื่อกลางในการพัฒนาชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ สุวัฒน์ มุทเมธา (2524) ที่กล่าวว่า "นักเรียนนั้สิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน นักเรียนต้องสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น รวมทั้งพอ

แม้ ผู้ปกครองของนักเรียนด้วย บุคคลในชุมชนก็จะดำรงชีวิตตามนักเรียนไปด้วย จึงถือว่าโรงเรียนให้การศึกษาโดยทางอ้อมแก่บุคคลในชุมชนนั่นเอง" การที่จะให้ชุมชนร่วมงานพัฒนา กับโรงเรียนนั้น นอกจากโรงเรียนจะต้องทำความเข้าใจกับชุมชน ให้ชุมชนเข้าใจบทบาทหน้าที่ของชุมชนที่มีต่อโรงเรียนแล้ว โรงเรียนจะต้องยอมรับในความคิด และข้อเสนอแนะจากชุมชน เพราะหากโรงเรียนจะอาศัยความร่วมมือสนับสนุนโรงเรียนด้านกำลังงาน และทุนทรัพย์จากชุมชนเท่านั้น โดยไม่สนใจกำลังความคิดของชุมชน ก็ไม่เป็นการสมควร ฉะนั้นโรงเรียนจำเป็นต้องรับฟังความคิด และข้อเสนอแนะจากชุมชนด้วย ดังที่ พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ (2532) กล่าวไว้ว่า "โรงเรียนต้องให้สิทธิต่อประชาชน ในการเสนอความคิดเห็น" ดังนั้นการร่วมกันพัฒนาชุมชนในปัจจุบันจึงไม่ใช่การกำหนดแผนงานโดยโรงเรียนแล้วให้ชุมชนเป็นฝ่ายปฏิบัติตามแผนงาน แต่ต้องเป็นการร่วมกันกำหนดแผนงานมาจากทั้งสองฝ่าย แผนงานนั้นจึงจะได้รับการยอมรับ และร่วมมือปฏิบัติอย่างจริงจัง

และที่สำคัญอีกประการคือ บุคลากรในโรงเรียน คือ ครู อาจารย์ต้องมีทัศนคติใหม่ว่า ครู อาจารย์ในปัจจุบันนี้ไม่ใช่เพียงทำหน้าที่อยู่ภายในโรงเรียนเท่านั้น ยังคงต้องทำหน้าที่ในการพัฒนาชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ให้ดีขึ้นอีกด้วย ดังที่ ชีรวัดน์ นิจนตร (2528) ที่ได้กล่าวไว้ว่า "ปัจจุบันได้มีการปรับบทบาท และหน้าที่ของโรงเรียนให้มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อชุมชนมากขึ้น โดยให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน บทบาทของครูและโรงเรียนจึงต้องมีบทบาทเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชนด้วย" และปรีชา คัมภีรภรณ์ (2529) ได้เสนอว่าโรงเรียนและครูจะต้อง "นำการเปลี่ยนแปลงมาสู่ชุมชน ชุมชนไทยส่วนใหญ่ยังต้องมีการพัฒนาอีกหลายด้าน โรงเรียนในฐานะที่เป็นสถาบันทางการศึกษา จึงควรจะเป็นผู้นำความรู้ที่แปลกใหม่ และสามารถทำให้สภาพความเป็นอยู่ของชุมชนดีขึ้นเข้าสู่ชุมชน"

5. การได้รับความสนับสนุนจากชุมชน

จะเห็นได้ว่าโรงเรียนเกือบทั้งหมดได้ก่อตั้งสมาคมผู้ปกครองและครูขึ้นมา แม้ว่าจะมีวัตถุประสงค์เพื่อการสนับสนุนภารกิจของโรงเรียน เช่นการให้ทุนการศึกษา หรือการจัดหา

วัตถุประสงค์ทางการศึกษาให้โรงเรียน แต่ผลที่ได้รับอย่างหนึ่งของการก่อตั้งสมาคมผู้ปกครอง และครู ก็คือ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างครูและผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ที่ ชิริวัฒน์ นิเจนตร (2528) กล่าวว่า "การจัดตั้งสมาคมครู และผู้ปกครองเพื่อส่งเสริม ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนให้ใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น" นอกจากนี้โรงเรียนยังสามารถ "ทราบภูมิหลังที่แท้จริงของนักเรียนจากผู้ปกครอง ซึ่งจะ เป็นแนวทางในการส่งเสริมปรับปรุง กระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพื้นฐาน และความต้องการของนักเรียน"

จากการสัมภาษณ์ทำให้พบว่า การได้รับความสนับสนุนจากชุมชนนั้นมีปัญหาในเรื่อง ของสภาพทางเศรษฐกิจของชุมชนที่มีความยากจน ซึ่งเป็นปัญหาที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัตตรา สุ่มธนะหาอุดม (2534) ที่ศึกษากระบวนการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน โรงเรียนมัธยมศึกษาใต้เด่นขนาดใหญ่ในสวนกลาง พบปัญหาว่า "ผู้ปกครองมีฐานะ ยากจนไม่สามารถให้การสนับสนุนโรงเรียน" และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญราไพ รัมบุตร (2537) ที่ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กเขตการศึกษา 8 พบปัญหาว่า "ผู้ปกครองและ ประชาชนมีฐานะยากจน" เช่นกัน แต่อย่างไรก็ตามโรงเรียนมิได้ขอรับความสนับสนุนภารกิจ ของโรงเรียนเฉพาะด้านทุนทรัพย์ เท่านั้น โรงเรียนจะต้องแสวงหาความร่วมมือต่างๆจากชุมชน เพราะชุมชนมีศักยภาพอื่นๆอีกมากมายที่จะให้ความช่วยเหลือโรงเรียนได้ ฉะนั้นหากโรงเรียน มีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับชุมชนก็จะสามารถเข้าถึงแหล่งทรัพยากรในชุมชน และสามารถดึงมาใช้ ประโยชน์เพื่อการศึกษาได้ เพราะ "ชุมชนมีทรัพยากรต่างๆ ทั้งทรัพยากรธรรมชาติ บุคคล สถาบัน และวัฒนธรรมพื้นบ้านมากมายด้วยกัน ทรัพยากรต่างๆเหล่านี้ย่อมนำมาใช้ให้เกิด ประโยชน์ต่อการศึกษาในโรงเรียนได้" (สุวิวัฒน์ มุทเมธา , 2524)

6. การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การประเมินผลงานนับว่าเป็นขั้นตอนสำคัญตอนหนึ่ง เพราะโรงเรียนและชุมชน จะได้รับทราบผลของการดำเนินงาน และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์

ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เมื่อมีการประเมินผลแล้วควรได้แจ้งผลให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะแจ้งให้ชุมชนได้รับทราบผลที่ได้ดำเนินการร่วมกันมา และการประเมินผลควรต้องกระทำทันทีหลังเสร็จสิ้นโครงการ เพราะการประเมินผลจะเป็นหนทางหนึ่งที่จะได้ทราบว่า การดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น ได้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ดังที่พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ (2532) ได้กล่าวถึงการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ว่า "เพื่อจะได้รู้ผลการปฏิบัติงานว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคหรือไม่ มีวิธีการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคอย่างไร"

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นเรื่องสำคัญ มีภารกิจหลายด้าน ปัจจุบันได้รับความสนใจจากผู้บริหารระดับสูง ให้โรงเรียนพยายามหาทางนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษาให้มากที่สุด ฉะนั้นการดำเนินงานในด้านนี้ควรได้รับความสนใจจากผู้บริหารโรงเรียนให้มากขึ้น โดยน่าจะมีการแต่งตั้งผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายความสัมพันธ์กับชุมชนขึ้นมารับผิดชอบงานด้านนี้โดยตรง เพื่อทำงานความสัมพันธ์กับชุมชนได้ผลดี แม้ว่าปัจจุบันจะมีบางโรงเรียนได้แต่งตั้งผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายความสัมพันธ์กับชุมชนอยู่บ้างก็ตาม แต่ก็ยังนับว่าน้อยมาก

1.2 การสำรวจชุมชนเพื่อหาข้อมูลในการวางแผน ควรได้มีการกระทำอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง เพราะชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ข้อมูลที่ได้จึงต้องมีความทันสมัย

1.3 ต้องยอมรับว่าการที่ครู อาจารย์ทำงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นภารกิจที่เพิ่มขึ้น ฉะนั้นผู้ปฏิบัติงานควรได้รับขวัญและกำลังใจจากผู้บริหารตามสมควร

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

2.1 ควรได้มีการสำรวจหาโรงเรียน ที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แล้วดำเนินการวิจัยในแนวลึก เพื่อศึกษาวิธีการดำเนินงานว่ามีวิธีการอย่างไร

2.2 ควรได้มีการศึกษาวิจัยหาความพร้อมของชุมชนในท้องถิ่นต่างๆว่า ชุมชนในแต่ละท้องถิ่น แต่ละเขต มีความพร้อมต่อการให้ความสนับสนุนการศึกษาอย่างไรบ้าง

2.3 ควรได้มีการศึกษาวิจัยเฉพาะ เรื่องการให้บริการชุมชน และการรับความสนับสนุนจากชุมชนว่า โรงเรียนแต่ละแห่งมีวิธีการให้บริการและรับความสนับสนุนจากชุมชนอย่างไร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย